

The background of the entire page is a photograph of a long, low wooden building with a thick, grey thatched roof. The building appears to be made of dark wood and has a series of small, rectangular openings or windows along its side. A bright yellow hose or pipe runs horizontally across the middle of the building. The ground in the foreground is dark and appears to be dirt or mud with some sparse green grass.

ZVĒRAUDZĒTAVAS NEIEVĒRO DŽĪVNIEKU LABTURĪBAS PAMATPRASĪBAS

Prof. Alestērs Makmilans

Starptautiskā dzīvnieku aizsardzības organizāciju koalīcija *Fur Free Alliance* lūdza veterinārmedicīnas profesoram Alastēram Makmilanam (Alastair MacMillan) izvērtēt videomateriālus, kas 2019. gadā tika uzņemti vairākās zvēraudzētavās Somijā.

Makmilans ir veterinārārsts, kurš savas 40 gadu ilgās karjeras laikā darbojies gan valsts sektorā, gan korporācijās, gan akadēmiskajā vidē, gan privātpraksē. Valdības dienestā viņš bija atbildīgs par dzīvnieku labturības pētījumu īstenošanu un ministru konsultēšanu. Makmilans daudz strādājis starptautiskā mērogā gan kā pārstāvis, gan kā privātpersona, un konsultējis daudzas starptautiskas organizācijas, to skaitā Pasaules Dzīvnieku veselības organizāciju (OIE), ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizāciju (FAO), Eiropas Komisiju un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi (EFSA). Profesors Makmilans ir veterinārais konsultants organizācijā *Humane Society International*.

Daudzi pētījumi rāda, ka lapsas un ūdeles ikdienā izjūt spēcīgu tieksmi uz noteiktu uzvedību, kura tām ir pilnībā liegta, kad tās tiek turētas sprostos. Fiziskās un psiholoģiskās ciešanas, kas dokumentētas zvēraudzētavu izpētēs, to skaitā tādu audzētavu, kas ieguvušas “augstu labturības standartu” sertifikātu, skaidri parāda, ka kažokzvēru audzētavu sprostus sistēmas neizpilda galvenās dzīvnieku labturības pamatprasības un nav savienojamas ar ES likumdošanu.

Apstākļi, kuros dzīvnieki tiek turēti, liedz apmierināt pat būtiskākās ikdienas pamatvajadzības: rakt, medīt, pārvietoties plašā teritorijā, ūdelēm arī peldēt un nirt. Pret dabiska turēšana sprostos nenovēršami izraisa frustrāciju un smagas psihiskas saslimšanas, kas izpaužas stereotipiskā uzvedībā: dzīvnieki stresa un garlaicības dēļ bez mitas riņķo sprostā, staigā turp atpakaļ. Stieplu plaukta vai grauzama objekta nodrošināšana nav pietiekams risinājums nopietnai labturības problēmai, kuru izraisa pastāvīga turēšana nedabiski mazā un šaurā stieplu sprostā.

NOFILMĒTI PĀRKĀPUMU PIERĀDĪJUMI

2019. gada vasarā un rudenī tika uzņemti videomateriāli vairākās Somijas ūdeļu fermās. Pēc kažokādu izsoļu nama *Saga Furs* sniegtās informācijas 2018. gada rudenī 96% ūdeļu un 99% lapsu fermu dzīvnieku labturības shēmas *Welfur* ietvaros apstiprināti kā daļa no “unikālas fermu pārvaldības sistēmas, kas nodrošina dzīvnieku labturības augstāko līmeni”.

Izpētē atklājās, ka ūdeles audzētavās mīt ārkārtīgi skarbos apstākļos, kur enerģiskie dzīvnieki tiek ieslodzīti niecīga izmēra sprostos ar stieplu sieta grīdu.

Ūdeles, kas dabā ir savrupi dzīvnieki, sprostos tika turētas kopā, tādējādi novedot pie savstarpējas plēšanās, ievainojumiem, nāves un kanibālisma. Pētījumā tika atklāti arī miruši, sadalīties sākuši dzīvnieku liķi, kas pamesti uz sprostu grīdām. Šādi gadījumi nebūt nav retums.

Šie videomateriāli skaidri pierāda, ka pašreizējā audzētavu praksē netiek ievērotas dzīvnieku labturības pamatprasības. Tādējādi šajos apstākļos visdrīzāk tiek pārkāpta Eiropas direktīva 98/58/EK par lauksaimniecībā izmantojamo dzīvnieku aizsardzību, kā arī Eiropas Padomes 1999. gada rekomendācijas kažokzvēru audzēšanai. Pārkāpumi ir sekojoši.

Turēšanas apstākļi:

- i. nepiemērots sprostu izmērs un iekārtojums;
- ii. vienkāršu pamatnes neesamība;
- iii. nespēja nodrošināt iespēju peldēt ūdenī un distancēties no citiem dzīvniekiem (ūdelēm).

Pārvaldība:

- i. nošķiršanas un veterinārās aprūpes nenodrošināšana slimiem dzīvniekiem;
- ii. piemērotas ūdensapgādes nenodrošināšana.

Lapsas un ūdeles pastāvīgi cietīs no kanibālisma, pašsakropļošanās, plēšanās ar sprostabiedriem un stereotipiskas uzvedības, kamēr vien tās turpinās turēt mazos, slikti iekārtotos sprostos ar stieplu grīdu. *Welfur* neietekmē šos turēšanas apstākļus – nedz arī no tiem izrietošās labturības problēmas.

NOSLĒGUMS

Kažokzvēru sugu svarīgākās pamatvajadzības netiek nodrošinātas un nemaz nav iespējams nodrošināt pašreizējā praksē, kas ietver turēšanu stieplu sprostos. Tādējādi intensīva kažokzvēru audzēšana nekad nevar kļūt vai tikt raksturota kā humāna un ētiska.

Audzētavās turētās lapsas cieš no smagas aptaukošanās un mēdz svērt virs 20 kg – sešas reizes vairāk par šīs sugas dabisko svaru. Selektīva audzēšana kombinācijā ar dabiskajām vajadzībām pārmērīgu uzturu liecina par direktīvas neievērošanu.

ES direktīvas 98/58 14. pielikums

“Dzīvniekiem jānodrošina pilnvērtīgs uzturs, kas ir piemērots viņu vecumam un sugai un tiek nodrošināts pietiekamā daudzumā, lai dzīvniekus uzturētu ar labu veselību un apmierinātu to vajadzības pēc barības vielām.”

Attēls ar polārlapsu savvaļā demonstrē šīs sugas īpatņu dabisko svaru – apmēram 3 kg.

Vairākiem dzīvniekiem tika novēroti smagi kodumu ievainojumi, kas visdrīzāk radušies vairāk nekā 24 stundas iepriekš, piemēram, šajā attēlā redzamais.

ES direktīvas 98/58 2. un 4. pielikums

“Visus dzīvniekus, ko tur lopkopības kompleksos, kur to labturība ir atkarīga no regulāras cilvēka veiktas aprūpes, pārbauda vismaz reizi dienā. [...] Katram dzīvniekam, kas izrādās slims vai savainots, nekavējoties jāsaņem pienācīga aprūpe [...]. Vajadzības gadījumā slimus vai savainotus dzīvniekus nošķir nodrošinot piemērotus apstākļus ar, ja vajadzīgs, sausu un ērtu gulvietu.”

Aprūpes nesniegšana un slimo dzīvnieku nenošķiršana no citiem sprostā esošajiem ir acīmredzams direktīvas pārkāpums.

Direktīva pieprasa nodrošināt piemērotu ūdensapgādi, kas veidota, pēc iespējas samazinot ūdens piesārņojuma iespēju.

ES direktīvas 98/58 16. un 17. pielikums

“Visiem dzīvniekiem jābūt pieejamai piemērotai ūdensapgādei [..]. Barošanas un dzirdināšanas ierīcēm jābūt projektētām, būvētām un novietotām tā, lai maksimāli ierobežotu barības un ūdens piesārņojuma iespēju un dzīvnieku savstarpējās konkurences negatīvo ietekmi.”

Šajā attēlā redzams tik lielā mērā piesārņots ūdens trauks, ka tajā faktiski vairs nav ūdens.

ES direktīvas 98/58 7. pielikums

“Ja dzīvnieks ilgstoši vai regulāri ir piesiets, sapīts vai atrodas būrī, tam jādod pietiekoši daudz vietas, lai izkustētos atbilstoši tā fizioloģiskajām un etoloģiskajām vajadzībām un saskaņā ar pārbaudītu praksi un zinātnes atziņām.”

Savvaļā lapsas apdzīvo 20–30 km² plašu teritoriju. Turpretī kažokzvēru audzētavās tās tiek turētas būros, kuru tipiskais izmērs ir 0,8–1,2 m². Tas ir nepietiekami šo dzīvnieku psiholoģisko un uzvedības vajadzību apmierināšanai un tādējādi bieži izraisa stereotipisku uzvedību, kas liecina par ārkārtīgu stresu un garlaicību.